

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN**VEJLEDENDE DOKUMENT****EU-ordning om handel inden for EU og reeksport af elfenben**

(2017/C 154/06)

Formålet med dette dokument er at fortolke Rådets forordning (EF) nr. 338/97⁽¹⁾ og anbefale, at EU's medlemsstater i) indstiller (re)eksporten af genstande i uforarbejdet elfenben og ii) sikrer, at de bestemmelser i EU's lovgivning, der tillader handel inden for EU og (re)eksport af forarbejdet elfenben, fortolkes restriktivt.

1. Baggrund og begrundelse**i) Internationale og EU-retlige rammer for elfenbenshandel**

Både den afrikanske elefant, *Loxodonta africana*, og den asiatiske elefant, *Elephas maximus*, er inkluderet i tillæggene til konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (CITES), der er tiltrådt af 183 parter, herunder EU og alle EU's medlemsstater. International handel med elfenben er forbudt under den nuværende CITES-ordning⁽²⁾ med meget begrænsede undtagelser (navnlig for genstande, der er anskaffet, før CITES-bestemmelserne fandt anvendelse på elfenben). CITES-konventionen gælder ikke for indenlandsk handel med elfenben.

CITES-konventionen er gennemført i EU ved forordning (EF) nr. 338/97 og dertil knyttede kommissionsforordninger (EU's forordninger om handel med vilde dyr og planter). Hvad angår elfenben fra elefanter, har EU desuden vedtaget foranstaltninger, der er mere restriktive end CITES-bestemmelserne (som det også er tilfældet for andre arter opført i bilag A til forordning (EF) nr. 338/97).

Handelen med elfenben i EU er således underlagt strenge regler, jf. EU's forordninger om handel med vilde dyr og planter, og handel med elfenben med kommercielle formål i form af import til og eksport fra samt handel inden for EU er som udgangspunkt ikke tilladt.

Handel inden for EU og reeksport af elfenben med kommercielle formål er kun tilladt på følgende betingelser:

- handel inden for EU er tilladt, hvis det drejer sig om elfenbensgenstande, der er indført i EU, før den pågældende elefantart blev opført på CITES-konventionens liste I (den 18. januar 1990 for så vidt angår den afrikanske elefant og den 1. juli 1975 for så vidt angår den asiatiske elefant)⁽³⁾. Handel inden for EU må kun finde sted, hvis den pågældende EU-medlemsstat har udstedt et certifikat til dokumentation herfor. Undtagelsen er »forarbejdede enheder« (se definition nedenfor), der er anskaffet før den 3. marts 1947, og som kan handles inden for EU uden certifikat
- reeksport fra EU er tilladt for elfenbensenheder, der er anskaffet før den dato, hvor CITES-bestemmelserne fik virkning for dem, dvs. den 26. februar 1976 for så vidt angår den afrikanske elefant og den 1. juli 1975 for så vidt angår den asiatiske elefant⁽⁴⁾.

ii) Den internationale kontekst: øget krybskytteri mod elefanter og ulovlig handel med elfenben som følge af voksende efterspørgsel fra Asien

Krybskytteri mod elefanter har de senere år nået meget høje niveauer. Det rapporteres, at der er blevet dræbt mellem 20 000 og 30 000 afrikanske elefanter hvert år siden 2011⁽⁵⁾, hvilket har ført til en omfattende nedgang i bestanden af afrikanske elefanter, der truer den genopretning af arten, som er observeret mellem 1990 og midten af 2000'erne.

⁽¹⁾ Rådets forordning (EF) nr. 338/97 af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (EFT L 61 af 3.3.1997, s. 1)

⁽²⁾ Referencer til elfenben i dette vejledende dokument henviser udelukkende til elfenben fra elefanter.

⁽³⁾ Jf. artikel 8, stk. 3, litra a), i forordning (EF) nr. 338/97.

⁽⁴⁾ Jf. artikel 5, stk. 6, nr. ii), i forordning (EF) nr. 338/97. CITES-konventionen fandt anvendelse på den afrikanske elefant fra den 26. februar 1976, hvor arterne blev opført på liste III af Ghana, mens den asiatiske elefant blev opført på liste I den 1. juli 1975.

⁽⁵⁾ C. Nellemann, R. Henriksen, P. Raxter, N. Ash, E. Mrema, (Eds). (2014). *The Environmental Crime Crisis — Threats to Sustainable Development from Illegal Exploitation and Trade in Wildlife and Forest Resources*. A UNEP Rapid Response Assessment. United Nations Environment Programme and GRID-Arendal, Nairobi and Arendal.

Samtidig med denne betydelige stigning i krybskytteriet mod afrikanske elefanter er den ulovlige handel med elfenben eskaleret som følge af den fortsatte stigning i efterspørgslen efter elfenben på de asiatiske markeder. Ifølge informationssystemet for handel med elefanter (ETIS — Elephant Trade Information System) ⁽¹⁾ blev der mellem 2010 og 2015 beslaglagt ca. 39 ton uforarbejdet elfenben årligt, mens beslaglæggelsen af forarbejdet elfenben er steget stødt i denne periode, idet der beslaglægges gennemsnitligt 5,6 ton årligt ⁽²⁾. At sådanne store sendinger kan flyttes rundt skyldes, at grænseoverskridende organiserede kriminelle netværk i stigende grad er blevet involveret i den ulovlige handel med elfenben.

Som reaktion på det øgede krybskytteri mod elefanter og den ulovlige handel med elfenben har det internationale samfund vedtaget talrige tilsagn i form af resolutioner vedtaget på FN's generalforsamling og FN's Miljøprogram's Miljøforsamling samt på adskillige konferencer på højt niveau.

På den 17. partskonference under CITES-konventionen (CITES CoP17) i oktober 2016 nåede man til enighed om en række nye foranstaltninger, der har til formål at styrke håndhævelsen af reglerne om krybskytteri mod elefanter og ulovlig handel med elfenben, reducere efterspørgslen efter ulovligt elfenben og styrke granskningen af lovligheden af det elfenben, der findes på de indenlandske markeder.

CITES-resolution 10.10 (Rev. CoP17) om handel med elefantenheder opfordrer parterne til at vedtage omfattende nationale lovgivnings-, regulerings-, håndhævelses- og andre foranstaltninger om handel med elfenben/indenlandske markeder. Resolutionen anbefaler også »at alle parter og ikkeparter i hvis jurisdiktion, der findes et lovligt indenlandsk marked for elfenben, som bidrager til krybskytteri eller ulovlig handel, træffer alle nødvendige lovgivnings-, regulerings- og håndhævelsesforanstaltninger for at lukke deres indenlandske markeder for kommerciel handel med uforarbejdet og forarbejdet elfenben så hurtigt som muligt«, og anerkender, »at snævre undtagelser til denne lukning gældende for visse genstande kan være berettigede. En undtagelse må ikke bidrage til krybskytteri eller ulovlig handel«.

iii) Øget lovlig handel med elfenben fra EU til Asien

Den kommercielle reeksport af såvel uforarbejdet som forarbejdet elfenben fra EU, der gennemføres i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 338/97 (»lovlig reeksport«), er steget betydeligt de senere år, og reeksporten af elfenben til Østasien udviser i den forbindelse en udtalt opadgående tendens (se boks 1).

Boks 1

Lovlig reeksport af elfenben fra EU — fakta og nøgletal

Elefantstødtænder repræsenterer den største andel af reeksporten af genstande i **uforarbejdet elfenben** fra EU. Mens antallet af stødtænder, der årligt reeksporteres fra EU, altid lå på under 100 enheder i perioden 2006-2012 (med undtagelse af 2008, hvor tallet nåede op på 111 genstande), steg dette tal betydeligt i 2013 (hvor det nåede op på mere end 300 genstande) og endnu mere udtalt i 2014 og 2015 (hvor tallet lå på mere end 600 genstande hvert år). Næsten alle de elefantstødtænder, der blev reeksporteret fra EU i 2014 og 2015 havde bestemmelsessted i Kina eller Hongkong SAR.

I tillæg til handelen med stødtænder har EU-medlemsstaterne det seneste årti også indberettet **handel med uforarbejdet elfenben i form af elfenbensstykker**. Det lader til, at der er sket et generelt fald i reeksporten af elfenbensstykker målt på vægt, men en generel stigning i den indberettede reeksport målt på antal enheder (dog med store udsving fra år til år), hvilket tyder på, at handelen med denne vare er forblevet relativt konstant det forgangne årti. Det er imidlertid svært at fastslå de faktiske mængder elfenbensstykker, eftersom stykkerne kan variere enormt i størrelse.

Antallet af genstande i **forarbejdet elfenben**, der er reeksporteret fra EU, er steget de senere år, og de data, som EU-medlemsstaterne har indberettet, viser en markant stigning siden 2012. De største mængder målt på individuelle enheder blev indberettet i 2015 (10 000 elfenbensgenstande blev reeksporteret i 2015). Det skal imidlertid bemærkes, at medlemsstaterne i deres indberetninger anvender forskellige enheder til at opgøre handelen. I tillæg til individuelle genstande er handelen også indberettet målt på vægt (kg). Der har været betydelige udsving i reeksporten af elfenben, som indberettet af medlemsstaterne og målt på vægt, idet det højeste niveau blev nået i 2012 (ca. 600 kg i tillæg til 7 000 individuelle genstande), mens tallet i 2015 lå på 200 kg.

⁽¹⁾ Informationssystemet for handel med elefanter (ETIS — Elephant Trade Information System) blev oprettet ved CITES-resolution Conf. 10.10 (Rev. CoP17) om handel med elefantenheder med det formål at »i) måle og registrere niveauer og tendenser samt ændringer i niveauer og tendenser for ulovlige drab på elefanter og handel med elfenben«. ETIS udarbejder en omfattende rapport om beslaglæggelsen af elfenben i hele verden forud for hver partskonference (CoP) under CITES. De seneste rapporter, der blev udarbejdet i 2016 for CITES CoP17, er tilgængelige her:

<https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/WorkingDocs/E-CoP17-57-06-R1.pdf>

<https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/WorkingDocs/E-CoP17-57-06-R1-Add.pdf>

⁽²⁾ I 50 % af ETIS-indberetningerne havde CITES-parterne ikke angivet vægten af det beslaglagte elfenben.

Reeksport af genstande i forarbejdet elfenben omfatter mange forskellige typer genstande (herunder antikviteter, musikinstrumenter og adskillige andre former for udskæringer). De primære eksportmarkeder for disse genstande er Kina og Hongkong SAR, men der er også indberettet lavere handelsniveauer til andre lande, især USA, Schweiz, Japan og Den Russiske Føderation.

De data, der anvendes til at vurdere handelsniveaet stammer fra de registreringer af reeksport, som EU-medlemsstaterne har indberettet som en del af deres årlige CITES-rapporter i overensstemmelse med artikel 15, stk. 4, i forordning (EF) nr. 338/97.

iv) **EU-initiativer til bekæmpelse af ulovlig handel med vilde dyr og planter for så vidt angår handel inden for EU og reeksport af elfenben**

Meddelelsen »EU's handlingsplan mod ulovlig handel med vilde dyr og planter«⁽¹⁾ opfordrer EU og EU-medlemsstaterne til at implementere en omfattende strategi for bekæmpelsen af ulovlig handel med vilde dyr og planter. I meddelelsen anbefales det især (under tiltag nr. 2 — »Begrænse handelen med elfenben i og fra EU yderligere«), at Europa-Kommissionen udsteder retningslinjer »for at sikre ensartet fortolkning af EU's regler med henblik på at indstille eksporten af rå (uforarbejdet, red.) elfenben fra før konventionens ikrafttrædelse og garantere, at der kun handles med lovlige, gamle elfenbensprodukter i EU« inden udgangen af 2016.

I sine konklusioner fra juni 2016 om denne meddelelse opfordrede Rådet for Den Europæiske Union »medlemsstaterne til ikke at udstede eksport- eller reeksportdokumenter for ubearbejdet elfenben fra elefanter fra før konventionens ikrafttrædelse på grundlag af EU's retningslinjer og til at overveje yderligere foranstaltninger til at standse kommerciel handel med elfenben fra elefanter«.

Nærværende retningslinjer er udarbejdet som svar på disse opfordringer.

Den stigende efterspørgsel efter elfenben i Asien er en af de vigtigste årsager til de høje niveauer af krybskytteri mod elefanter og ulovlig handel med elfenben. Med nærværende retningslinjer ønsker EU at bidrage til reduktionen af denne efterspørgsel og støtte indsatsen på de store eksportmarkeder for produkter fremstillet af vilde dyr og planter såsom Kina, der i 2016 vedtog specifikke foranstaltninger til begrænsning af importen af elfenbensgenstande til Kina, og som har meddelt, at de udfaser deres indenlandske marked for elfenben inden udgangen af 2017. Retningslinjerne har også til formål at sikre, at elfenben af ulovlig oprindelse ikke handles inden for eller fra EU, og at lovlig handel med elfenben ikke kan udnyttes som dække for ulovlig handel med elfenben.

Nærværende retningslinjer omhandler først reeksporten af elfenben fra EU (kapitel 3 og derpå handelen med elfenben inden for EU (kapitel 4).

2. Dette dokument status

Dette vejledende dokument er blevet drøftet og udarbejdet i samarbejde med medlemsstaternes repræsentanter i »Ekspertgruppen for de kompetente CITES-myndigheder«.

Formålet med denne meddelelse er at støtte borgere, virksomheder og nationale myndigheder i anvendelsen af forordning (EF) nr. 338/97 og gennemførelsesforordningerne hertil. Dokumentet hverken erstatter, tilføjer noget til eller ændrer bestemmelserne i Rådets forordning og dertil hørende gennemførelsesforordninger. Derudover bør det ikke anvendes isoleret, men i sammenhæng med den nævnte lovgivning. Det er kun Den Europæiske Unions Domstol, der har kompetence til at foretage en autoritativ fortolkning af EU-lovgivningen.

Meddelelsen offentliggøres elektronisk af Kommissionen og kan offentliggøres af medlemsstaterne.

Kommissionen gennemfører en revision af dokumentet i andet halvår af 2019 i samråd med »Ekspertgruppen for de kompetente CITES-myndigheder«. Kommissionen og medlemsstaterne vil imidlertid følge problemstillingerne vedrørende indenlandsk handel med elfenben samt reeksport af forarbejdet elfenben fra EU tæt med henblik på at beslutte, om det er nødvendigt at foretage ændringer af nærværende retningslinjer tidligere end andet halvår af 2019.

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0087&from=da>

3. Vejledning i fortolkning af EU-reglerne om reeksport af elfenben

i) Vejledning om reeksport af uforarbejdet elfenben

Reglerne om reeksport af uforarbejdede elfenbensenheder⁽¹⁾, der er anskaffet før den dato, hvor CITES-bestemmelserne fik virkning for dem, er fastsat i artikel 5 i forordning (EF) nr. 338/97.

I medfør af forordning (EF) nr. 338/97, artikel 5, stk. 2, litra d), skal styrelsesrådet ved vurdering af ansøgninger om reeksport af uforarbejdet elfenben »efter høring af Videnskabsrådet (have) sikret sig, at der ikke er andre forhold af betydning for artens bevarelse, der taler mod udstedelse af eksporttilladelsen«.

Disse bestemmelser skal fortolkes i lyset af de omstændigheder, der er beskrevet i kapitel 1 såvel som i lyset af de særlige forhold, der gælder for international handel med uforarbejdet elfenben. Uforarbejdet elfenben udgør den største andel af den ulovlige handel med elfenben på verdensplan. Dette dokumenteres af de data, der indberettes til ETIS af CITES-parterne, og som viser, at beslaglæggelsen af ulovlig, uforarbejdet elfenben dækker størstedelen af det elfenben, der beslaglægges på verdensplan. Uforarbejdet elfenben omfatter hovedsageligt stødtænder, der er svære at kende fra hinanden. Risikoen for, at den lovlige reeksport af uforarbejdet elfenben, udnyttes som dække for ulovlig handel med uforarbejdet elfenben, er større end for forarbejdet elfenben, på trods af at lovlige stødtænder kun kan handles, hvis de er mærket.

Indstillingen af reeksport af uforarbejdet elfenben fra EU vil sikre, at stødtænder af lovlig oprindelse ikke blandes med ulovligt elfenben, og hjælpe bestemmelseslandene med at implementere egne tiltag til reduktion af efterspørgslen efter elfenben, som udgør et vigtigt skridt i bekæmpelsen af ulovlig handel med elfenben og den aktuelle stigning i krybskytteriet mod elefanter.

Kommissionen anbefaler, at medlemsstaterne under de nuværende omstændigheder og i lyset af forsigtighedsprincippet bør tage i betragtning, at der er alvorlige faktorer i forbindelse med bevarelsen af elefantarterne, der taler mod udstedelse af reeksportcertifikater, medmindre der fremkommer overbevisende videnskabelig dokumentation for det modsatte.

Som følge heraf og i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 338/97 anbefaler Kommissionen, at medlemsstaterne som en midlertidig foranstaltning fra den 1. juli 2017 ikke udsteder reeksportcertifikater på uforarbejdet elfenben, på nær i særlige tilfælde hvor medlemsstatens styrelsesråd har sikret sig, at genstanden:

1. er en del af en ægte udveksling af kulturgoder mellem velrenommerede institutioner (dvs. museer)
2. er et arvestykke, der flyttes som led i en families flytning
3. flyttes med henblik på håndhævelse eller med videnskabelige eller uddannelsesmæssige formål.

I alle sådanne særlige tilfælde anbefales det, at styrelsesrådet følger retningslinjerne i dette dokument for så vidt angår tilvejebringelsen af passende retlig dokumentation for enhedernes oprindelse (bilag I til dette dokument), mærkning (bilag II) og, hvor det er relevant, koordinering med andre medlemsstater og tredjelande (afsnit iii)).

ii) Vejledning om reeksport af forarbejdet elfenben

I modsætning til uforarbejdet elfenben omfatter »forarbejdet elfenben« mange forskellige typer enheder, herunder genstande, som i årtier er blevet handlet lovligt (f.eks. musikinstrumenter eller antikviteter), og for hvilke det er uklart om en fuldstændig indstilling af reeksporten vil have en mærkbar virkning for bekæmpelsen af den ulovlige handel med elfenben på verdensplan. I lyset af den øgede reeksport af forarbejdet elfenben fra EU de senere år er der imidlertid behov for at styrke granskningen af anvendelsen af de gældende regler.

I alle tilfælde er det essentielt, at EU-medlemsstaterne implementerer et højt granskningsniveau i forbindelse med ansøgninger om reeksport af uforarbejdet elfenben, for at sikre at de kun udsteder de relevante dokumenter, når de betingelser i EU-lovgivningen, der garanterer, at elfenbenet er af lovlig oprindelse, er opfyldt. Med henblik på at undgå at elfenbensgenstande, som ikke opfylder betingelserne, eksporteres, anbefales det, at betingelserne for udstedelse af sådanne reeksportcertifikater tolkes restriktivt.

⁽¹⁾ Det anbefales, at EU-medlemsstaterne anvender den definition på »uforarbejdet elfenben«, der er indeholdt i CITES-resolusion 10.10 (Rev. CoP17), og hvoraf det fremgår at:

- a) termen »uforarbejdet elfenben« omfatter alle hele elefantstødtænder, poleret eller ikke poleret, og i enhver tænkelig form, samt al elefantelfenben skåret i stykker, poleret eller ikke poleret, og uanset hvordan det er ændret i forhold til dets oprindelige form, med undtagelse af forarbejdet »elfenben«, og
- b) »forarbejdet elfenben« omfatter elfenben, der er udskåret, formet eller bearbejdet, enten fuldstændigt eller delvist, men ikke hele stødtænder i nogen form, undtaget i tilfælde hvor hele overfladen er udskåret.«

For at kunne vurdere de betingelser under hvilke sådan handel kan tillades, anbefales det, at EU-medlemsstaterne anvender retningslinjerne om »dokumentation for lovlig anskaffelse« i bilag I til dette dokument og om »mærkning, registrering og andre krav til udstedelse af certifikater« i bilag II.

Det er især vigtigt for ansøgeren af et reeksportcertifikat at dokumentere, at enheden blev anskaffet før den dato, hvor CITES-bestemmelserne fik virkning for de pågældende genstande. Kan ansøgeren ikke fremlægge denne dokumentation, bør der ikke udstedes et certifikat.

Såfremt certifikatet udstedes, skal det indeholde en tilstrækkelig detaljeret beskrivelse af den berørte genstand til, at det kun kan bruges til den pågældende enhed. Endvidere kan medlemsstaterne, når lovgivningen tillader det, overveje at sammenholde, kontrollere og registrere ansøgerens og, hvor det er muligt, køberens identitet (f.eks. ved at opbevare en kopi af deres identifikationsdokumenter).

iii) **Koordinering inden for og mellem EU-medlemsstater såvel som med tredjeland**

Hvis de regionale/lokale CITES-myndigheder er ansvarlige for udstedelsen af CITES-dokumentation, anbefales det, at medlemsstaterne sikrer, at de regionale myndigheder indberetter alle indsendte ansøgninger om reeksportcertifikater/certifikater til brug ved handel inden for EU til de centrale CITES-myndigheder. Dette vil sikre behørig og koordineret verifikation for lovlig anskaffelse og konsekvens i vurderingen af ansøgninger og kan eventuelt understøttes af oprettelsen af nationale databaser til lagring af relevante oplysninger.

Hvis et certifikat til brug ved handel inden for EU udstedt af en EU-medlemsstat fremlægges som dokumentation for lovlig anskaffelse i forbindelse med en ansøgning om et reeksportcertifikat, forelægges den udstedende medlemsstat det pågældende certifikat med henblik på verifikation af certifikatets gyldighed. Dette gælder for alle ansøgninger, men især for genstande i uforarbejdet elfenben.

Desuden kan yderligere begrænsninger/kontroller gælde i forbindelse med reeksport til visse lande/territorier, der har indført mere restriktive indenlandske foranstaltninger for handel med elfenben såsom det kinesiske fastland, Hongkong SAR og Amerikas Forenede Stater (USA). Før der udstedes et reeksportcertifikat til elfenben, bør den berørte medlemsstat orientere CITES-myndighederne i bestemmelseslandet, således at bestemmelseslandet kan verificere, at importen af den pågældende enhed er i overensstemmelse med gældende regler.

4. **Vejledning i gennemførelsen af handel med elfenben inden for EU**

Nedenstående retningslinjer er baseret på gældende bedste praksis i EU-medlemsstaterne, og det anbefales, at EU-medlemsstaterne følger disse, når de skal vurdere ansøgninger om certifikater til brug ved handel med elfenben inden for EU, og når de fortolker bestemmelserne i EU-lovgivningen om handel med »forarbejdede enheder« i elfenben inden for EU.

I Europa er efterspørgslen efter elfenben er faldet betydeligt siden vedtagelsen af CITES-resolutionen om at forbyde international handel med elfenben i 1989. CITES-konventionen udpeger ikke EU-medlemsstaterne som vigtige bestemmelseslande for elfenben af ulovlig oprindelse. Det meste af handelen med elfenben inden for EU omhandler antikviteter. Der har imidlertid været tilfælde af ulovlig handel med elfenbensgenstande inden for EU. Medlemsstaterne har desuden forskellige tilgange til behandlingen af ansøgninger om certifikater til kommerciel udnyttelse af elfenbensenheder inden for EU og hvad angår handel med »forarbejdede enheder« i elfenben inden for EU. EU har et ansvar for at sikre, at den kommercielle udnyttelse af elfenben i EU reguleres og kontrolleres nøje, jf. CITES-resolution 10.10 (Rev. CoP17) og forordning (EF) nr. 338/97. Det er derfor nødvendigt at øge overvågningen af og kontrollen med handel med elfenbensgenstande inden for EU i relation til ansøgninger om certifikater til brug ved handel med elfenben inden for EU og fastslå lovligheden af handel med »forarbejdede enheder« i elfenben inden for EU.

I denne kontekst og i lyset af de forskellige ordninger, der gælder i hver af disse sager, anbefales det, at medlemsstaterne følger de særlige retningslinjer nedenfor i hver af følgende tilfælde:

— ved handel med elfenbensgenstande inden for EU (punkt i) nedenfor)

— i de særlige tilfælde af handel med »forarbejdede enheder« i elfenben inden for EU (punkt ii) nedenfor).

i) **Vejledning om handelen med elfenbensgenstande inden for EU**

Det er som udgangspunkt forbudt at handle med enheder opført i bilag A inden for EU, jf. artikel 8, stk. 1, i forordning (EF) nr. 338/97. Af artikel 8, stk. 3, fremgår det, at medlemsstaterne kan afvige fra dette forbud, såfremt visse betingelser (anført i litra a-h)), er opfyldt. Brugen af ordet »kan« i artikel 8, stk. 3, gør det dog klart, at medlemsstaterne ikke har pligt til at udstede et certifikat til brug ved handel inden for EU, selv om de relevante betingelser er opfyldt (medmindre det på anden vis er et krav ifølge EU-lovgivningen, f.eks. ved anvendelse af proportionalitetsprincippet). Når myndighederne skal beslutte, om de skal udstede et certifikat eller ej, må de bruge deres skønsbeføjelser på passende vis.

Som følge heraf kan artikel 8, stk. 3, ikke anses for at give en ansøger ret til et certifikat til brug ved handel inden for EU, selv når en af betingelserne i litra a)-h), er opfyldt. Endvidere er artikel 8, stk. 3, underlagt forsigtighedsprincippet, og som drøftet ovenfor vil bevisbyrden for at påvise, at en transaktion er legitim og i overensstemmelse med formålene med forordning (EF) nr. 338/97, derfor ligge hos ansøgeren.

Ved modtagelsen af en ansøgning om kommerciel udnyttelse af elfenben inden for EU i henhold til artikel 8, stk. 3, har en medlemsstat ifølge EU-lovgivningen ret til at afvise at udstede et certifikat, selv om en af betingelserne i litra a)-h), er opfyldt, forudsat at afvisningen er forenelig med proportionalitetsprincippet (dvs. at afvisningen er passende til at beskytte arter af vilde dyr eller planter eller sikre deres bevarelse, og at afvisningen ikke går ud over det, der er nødvendigt for at nå dette mål). Kommissionen og ekspertgruppen for de kompetente CITES-myndigheder er af den opfattelse, at dette vil være tilfældet, når ansøgeren ikke klart har dokumenteret, at en transaktion er legitim og forenelig med formålene med forordning (EF) nr. 338/97.

Medlemsstaterne har et ansvar for at undgå at udstede certifikater, der kan fremme ulovlige aktiviteter, og bør derfor behandle de pågældende ansøgninger med henblik på handel inden for EU på en sådan måde, at denne risiko minimeres mest muligt. Det anbefales, at medlemsstaterne sørger for maksimal kontrol ved behandling af ansøgninger om certifikater til brug ved handel inden for EU og fortolker betingelserne for udstedelse af sådanne certifikater restriktivt, navnlig når det drejer sig om elfenben.

Derfor anbefales det, at EU-medlemsstaterne anvender retningslinjerne om »dokumentation for lovlig anskaffelse« i bilag I til dette dokument og om »mærkning, registrering og andre krav til udstedelse af certifikater« i bilag II.

I artikel 8, stk. 3, litra a), (dvs. enhederne var »anskaffet eller indført inden bestemmelserne for arter omfattet af konventionens liste I eller bilag C1 til Rådets forordning (EØF) nr. 3626/82 (2), eller bilag A fik virkning for vedkommende enheder«), er det et centralt element, at det påhviler ansøgeren af et certifikat til brug ved handel inden for EU at påvise, at enhederne blev anskaffet eller indført i EU før den 18. januar 1990 for afrikanske elefanter og før den 1. juli 1975 for asiatiske elefanter. Kan ansøgeren ikke fremlægge denne dokumentation, bør der ikke udstedes et certifikat.

Såfremt certifikatet udstedes, skal det indeholde en tilstrækkelig detaljeret beskrivelse af den pågældende genstand til, at det er klart, at det kun kan bruges til den pågældende enhed — dette er især vigtigt, når det drejer sig om uforarbejdet elfenben, da det er mere sandsynligt, at det har færre identificerende kendetegn. Endvidere kan medlemsstaterne, når lovgivningen⁽¹⁾ tillader det, overveje at sammenholde, kontrollere og registrere ansøgerens og køberens identitet (f.eks. ved at opbevare en kopi af deres identifikationsdokumenter). Der kan også fastsættes en betingelse specielt for handel med elfenben inden for EU, der forpligter sælgeren til at informere myndighederne om køberens identitet.

Når der indgives ansøgninger om handel med elfenben inden for EU i henhold til artikel 8, stk. 3, litra c), mindes medlemsstaterne om, at det kun er muligt at importere elfenben (som personlige effekter, bl.a. jagttrofæer) til ikkekommercielle formål, og det er derfor ikke muligt for ejerne at få et certifikat til et kommercielt formål i EU i henhold til artikel 8, stk. 3, litra c).

ii) Særlig vejledning om handelen med »forarbejdede elfenbensenheder« inden for EU

EU-forordningen indeholder bestemmelser om handelen inden for EU med »forarbejdede enheder, som er anskaffet mere end 50 år tidligere«, der i artikel 2, litra w), i forordning (EF) nr. 338/97 defineres som »enheder, som fra deres naturlige uforarbejdede tilstand er blevet omformet betydeligt til smykker, udsmykningsgenstande, kunst, brugsgenstande eller musikinstrumenter mere end 50 år inden forordningens ikrafttræden«, dvs. før den 3. marts 1947, »og som styrelsesrådet i den pågældende medlemsstat anser for erhvervet i den udformning. Sådanne enheder anses kun for at være forarbejdede, hvis de klart tilhører en af de ovennævnte kategorier og ikke kræver yderligere udskæring eller forarbejdning for at opfylde deres formål«. »Forarbejdede enheder« som defineret i EU's forordninger om handel med vilde dyr og planter omtales også ofte som »antikviteter«. Det er imidlertid vigtigt at bemærke, at antikviteter, der er anskaffet før 1947, som fra deres naturlige uforarbejdede tilstand ikke er blevet omformet betydeligt, ikke anses for at være »forarbejdede enheder« i henhold til forordning (EF) nr. 338/97.

⁽¹⁾ Herunder navnlig lovgivning om beskyttelse af personoplysninger.

Den kommercielle udnyttelse af »forarbejdede enheder« i EU er reguleret i henhold til artikel 8, stk. 3, litra b), i forordning (EF) nr. 338/97 og artikel 62, stk. 3, i Kommissionens forordning (EF) nr. 865/2006. Hvis en genstand opfylder betingelserne for at blive betragtet som en forarbejdet enhed, jf. artikel 2, litra w), i Rådets forordning, er der ikke brug for et certifikat til kommerciel udnyttelse heraf i EU.

Med henblik på at sikre ens fortolkning af »forarbejdede enheder« på tværs af EU-medlemsstaterne har Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne udarbejdet en intern vejledning om dette emne⁽¹⁾. Denne vejledning, der ikke er specifik for elfenben, dækker bl.a. hvad der er gyldig dokumentation for, at genstanden er anskaffet før den 3. marts 1947. Det drejer sig typisk om genstande, »som fra deres naturlige uforarbejdede tilstand er blevet omformet betydeligt«, »smykker«, »udsmykningsgenstande« osv. samt istandsættelse og »omarbejdning« af enheder.

Overordnet anbefales det, at medlemsstaterne fortolker definitionen på forarbejdede enheder ud fra følgende procedure:

- Først skal ejeren af den enhed, der skal sælges, påvise, at enheden blev anskaffet »50 år inden ikrafttrædelsen af forordning (EF) nr. 338/97«, dvs. før den 3. marts 1947.
- Dernæst bør den kendsgerning, at en elfenbensstødtand blot er monteret på en plade, et skjold eller en anden type basis uden anden ændring af dets naturlige tilstand, ikke være tilstrækkeligt til at betragte produktet som en »forarbejdet enhed« i henhold til artikel 2, litra w), i forordning (EF) nr. 338/97.
- Endvidere bør kravet i artikel 2, litra w), om, at omformningen blev foretaget til »smykker, udsmykningsgenstande, kunst, brugsgenstande eller musikinstrumenter« også overvejes nøje og grundigt, da det i nogle nylige tilfælde ser ud til, at omformningens kunstneriske karakter (såsom væsentlig udskæring, indgravering, indsættelse eller vedhæftning af kunstneriske genstande eller brugsgenstande osv.) ikke var tydelig, og i så fald var betingelserne i artikel 2, litra w), ikke opfyldt.
- Det vejledende dokument, som Kommissionen har udarbejdet om »forarbejdede enheder«, bør konsulteres med henblik på yderligere vejledning i fortolkningen af denne term.

Selv om certifikater til brug ved handel inden for EU ikke er påkrævet til kommerciel handel med »forarbejdede enheder« inden for EU, anbefales det, at medlemsstaterne overvåger deres indenlandske marked for antikt elfenben, herunder ved at gennemføre regelmæssige kontroller for at fastslå, om de handlende er i besiddelse af dokumentation for alderen og/eller oprindelsen på det antikke elfenben, der er til salg, og overveje at gøre det obligatorisk for de handlende at anføre alder og oprindelse på genstande til salg, både på hjemmesider og i boder/butikker.

Endelig bør det bemærkes, at der til reeksport af »forarbejdede enheder« fra EU kræves, at der er udstedt et reeksportcertifikat, jf. artikel 5, stk. 6, nr. i), i forordning (EF) nr. 338/97. Det anbefales, at medlemsstaterne anvender vejledningen i kapitel 3, afsnit ii), når de vurderer ansøgninger om reeksportcertifikater på sådanne genstande.

⁽¹⁾ Se C(2017) 3108.

BILAG I

Dokumentation for lovlig anskaffelse*Generelle betragtninger*

For både reeksportcertifikater og certifikater til brug ved handel inden for EU gælder det, at det påhviler ansøgeren at godtgøre over for CITES-myndighederne i den relevante EU-medlemsstat, at betingelserne for udstedelse af certifikatet er opfyldt, og især at elfenbensenheder er anskaffet på lovlig vis ⁽¹⁾.

Eftersom ansøgninger om reeksportcertifikater/certifikater til brug ved handel inden for EU kan variere betydeligt (for så vidt angår de omstændigheder, der gør sig gældende for den oprindelige anskaffelse af elfenbenet, den mængde, der skal reeksporteres/handles, og den anførte oprindelse/alder på enhederne), vil medlemsstaterne generelt skulle vurdere den dokumentation, som ansøgerne tilvejebringer, fra sag til sag.

Selv om det står klart, at der i alle sager skal fremlægges dokumentation for lovlig anskaffelse, bør medlemsstaterne overveje at følge en risikobaseret tilgang, når de vurderer ansøgninger om reeksport af/handel med elfenben inden for EU. Forskellige transaktioner kan give anledning til forskellige grader af granskning afhængig af mængden af elfenben, der skal reeksporteres/handles, typen af elfenben (f.eks. antikt, forarbejdet eller uforarbejdet), de omstændigheder under hvilke elfenbenet oprindeligt blev anskaffet (f.eks. som del af en kommerciel transaktion eller i form af en gave/arv) eller datoen for den oprindelige anskaffelse. Medlemsstaterne vil på baggrund af transaktionens karakter selv skulle vurdere, hvilken type/mængde dokumentation der skal kræves til støtte for en ansøgning.

Medlemsstaterne bør f.eks. granske transaktioner vedrørende handel med uforarbejdet elfenben inden for EU nøjere, når ansøgningerne omfatter uforarbejdede stødtænder eller større, uforarbejdede elfenbensstykker, især når en ansøgning vedrører mere end én hel stødtand/genstand. Medlemsstaterne kan også overveje nøjere at granske ansøgninger om certifikater til brug ved handel inden for EU, når der er tale om uforarbejdet elfenben, der er anskaffet for nylig eller som del af en kommerciel transaktion (i modsætning til i form af en gave eller arv).

Det er vigtigt at bemærke, at den type dokumentation for lovlig oprindelse, der kræves, vil afhænge af, hvordan elfenbenet er anskaffet. For eksempel:

- Hvis elfenbensgenstanden er importeret af ansøgeren selv, inden konventionen trådte i kraft, kan ansøgeren pålægges at dokumentere, at denne har boet eller arbejdet i det eksporterende land. Gamle fotografier, kontrakter, uddrag fra en fødselsattest, udskrifter fra et folkeregister eller en erklæring fra ansøgeren selv og/eller andre familiemedlemmer kan godtages som dokumentation for, at ansøgeren har boet i udlandet. Ansøgeren vil også skulle dokumentere, at elfenbensgenstanden er anskaffet/indført i EU på lovlig vis (se *Typer dokumentation* nedenfor).
- Hvis elfenbensgenstanden er købt i EU, skal ansøgeren dokumentere, at den er anskaffet på lovlig vis, eller at stykket opfylder samme krav som en forarbejdet enhed fra før 1947 (se *Typer dokumentation* nedenfor).

Typer dokumentation

Følgende dokumentation bør normalt foretrækkes til støtte for ansøgninger om reeksportcertifikater og certifikater til brug ved handel inden for EU:

- original CITES-importtilladelse udstedt til ansøgeren og godkendt af toldmyndighederne eller originale importdokumenter (f.eks. tolldokumenter). Dokumentet skal om muligt verificeres ved hjælp af krydstjek med relevante databaser, f.eks. de nationale tolldatabaser eller databaser over udstedte CITES-tilladelser
- certifikat til brug ved handel inden for EU. I sådanne tilfælde bør den udstedende EU-medlemsstat kontaktes med henblik på verifikation af det pågældende certifikat. Hvis oplysningerne på certifikatet til brug ved handel inden for EU er upræcise, eller der opstår tvivl om, hvorvidt certifikatet er gyldigt/elfenbenet er lovligt, bør der anmodes om yderligere oplysninger fra ansøgeren og/eller den udstedende myndighed. Der kan anmodes om yderligere dokumentation, f.eks. hvis certifikatet ikke oplyser nogen identifikationsmærker (f.eks. fotografier, detaljeret beskrivelse, oplysninger om stødtændernes vægt/længde) eller er meget gammelt. Medlemsstaterne kan anmode om enhver form for dokumentation, der bidrager med yderligere detaljer om genstanden og dens historie, som ikke allerede fremgår af certifikatet til brug ved handel inden for EU. Der kan også anmodes om en kvittering eller et skøde, især hvis certifikatet vedrører en bestemt transaktion, med henblik på at bevise at den nuværende ejer har anskaffet enheden direkte fra certifikatindehaveren

⁽¹⁾ Jf. artikel 5, stk. 3, og artikel 5, stk. 6, i forordning (EF) nr. 338/97 for så vidt angår reeksportcertifikater og artikel 8, stk. 3, i forordning (EF) nr. 338/97 sammenholdt med artikel 59 i Kommissionens forordning (EF) nr. 865/2006 for så vidt angår certifikater til brug ved handel inden for EU.

- resultaterne af en kulstof-14-datering/isotopanalyse til bestemmelse af enhedens alder (og oprindelse) ⁽¹⁾, med forbehold for at bestemmelse af alder ikke i sig selv er nok til at dokumentere lovlig anskaffelse
- en ekspertudtalelse, der indeholder bestemmelse af alder, underskrevet af en anerkendt, uafhængig ekspert, f.eks. en person, der er tilknyttet et universitet/en forskningsinstitution, en retskonsulent/konsulent, der er godkendt ved en retslig procedure, eller en godkendt/anerkendt ekspert ⁽²⁾. Ekspertudtalelser kan betragtes som tilfredsstillende dokumentation for såvel forarbejdet som uforarbejdet elfenben (f.eks. hvis der ikke kan foretages retstekniske undersøgelser). For så vidt angår antikt forarbejdet elfenben kan alderen bestemmes på baggrund af den stil, der er anvendt ved udskæringen, eller forarbejdningsmetoden.

Hvis ovennævnte dokumentation ikke er til rådighed, bør ansøgeren anmodes om at fremlægge en kombination af forskellige andre typer dokumentation med henblik på at påvise lovlig anskaffelse (se Andre typer dokumentation nedenfor). Medlemsstaterne bør således bede ansøgeren om at tilvejebringe så mange forskellige typer dokumentation som muligt til støtte for dennes ansøgning. Som bemærket ovenfor under *Generelle betragtninger* afhænger mængden og typen af dokumentation, der udgør tilfredsstillende dokumentation for anskaffelsen, af transaktionens karakter samt de dertil knyttede risici. Når der ansøges om et certifikat til brug ved handel med kommercielle mængder uforarbejdet elfenben inden for EU, bør medlemsstaterne overveje kun at godtage de første tre typer dokumentation, der er anført ovenfor.

Andre typer dokumentation, der kan udgøre tilfredsstillende dokumentation for lovlig anskaffelse, omfatter (helst en kombination af) følgende:

- original CITES-eksporttilladelse fra det eksporterende land eller originale eksportdokumenter (f.eks. tolddokumenter). Dokumentet skal om muligt verificeres ved hjælp af krydstjek med relevante databaser
- en udtalelse fra en godkendt/anerkendt ekspert for så vidt angår »forarbejdede enheder«, der indeholder elfenben
- en kvittering eller faktura, et gavebrev eller arvedokumenter såsom et testamente
- gamle fotografier af elfenbensgenstanden (med dato, genkendelige personer eller taget på oprindelsesstedet), et gammelt jagttegn (eller andre jagtdokumenter), forsikringspapirer, breve eller gamle offentlige dokumenter (såsom avisartikler eller andre originale beretninger, der dokumenterer enhedens oprindelse)
- anden supplerende dokumentation til støtte for den lovlige anskaffelse såsom dokumentation for arbejdsforhold (f.eks. i Afrika) for den person, der anskaffede enheden, eller kopier af stempler i pas
- en vidneforklaring/edsvoren eller underskrevet erklæring fra ejeren. Medlemsstaterne kan overveje at anmode om, at ansøgeren fremlægger en edsvoren erklæring til støtte for det udstedte certifikat, hvoraf det fremgår, at ansøgeren er bekendt med konsekvenserne af at afgive falske oplysninger. En vidneforklaring/edsvoren erklæring bør dog stadig skulle understøttes af anden dokumentation såsom fotografier eller kvitteringer/fakturaer
- hvis der er tale om forarbejdede enheder eller musikinstrumenter, der er fabrikeret i EU, en bekræftelse fra fabrikanten eller en ekspert, hvoraf det fremgår, at instrumentet er fabrikeret på en EU-medlemsstats område, før den dato hvor de relevante CITES-bestemmelser fik virkning.

Hvis der i lyset af den dokumentation, som ansøgeren har tilvejebragt til støtte for ansøgningen om et reeksportcertifikat/certifikat til brug ved handel inden for EU, stadig er tvivl om, hvorvidt det pågældende elfenben er anskaffet på lovlig vis, bør medlemsstaten overveje at rådføre sig med en uafhængig ekspert eller kræve, at der foretages retstekniske undersøgelser for at verificere enhedens alder. Omkostningerne hertil afholdes af ansøgeren.

⁽¹⁾ FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse (UNODC) har udarbejdet retningslinjerne Guidelines on Methods and Procedures for Ivory Sampling and Laboratory Analysis, som indeholder en oversigt over tilgængelige laboratorietest og retningslinjer for prøvetagning, inkl. en liste over det udstyr og de materialer, der skal anvendes til testning af elfenben (se UNODC (2014) *Guidelines on Methods and Procedures for Ivory Sampling and Laboratory Analysis*. United Nations, New York, navnlig 14.2.2 *Isotopes* (s. 30 et seq. og 46)), der er tilgængelig på https://www.unodc.org/documents/Wildlife/Guidelines_Ivory.pdf.
Se også webstedet www.ivoryid.org.

⁽²⁾ Hvis der anvendes ekspertudtalelser fra en auktionarius, kan der opstå interessekonflikter, hvorfor dette bør overvejes nøje.

BILAG II

Mærkning, registrering og andre krav til udstedelse af certifikater

Det er ikke obligatorisk ifølge EU-lovgivningen at forsyne elfenben med permanent mærkning, før der udstedes et certifikat til brug ved handel inden for EU, men nogle medlemsstater gør det allerede. Derudover gælder det for visse typer elfenbensprodukter, at EU-medlemsstaterne kun kan udstede importtilladelser og reeksportcertifikater, hvis produktet er mærket (jf. artikel 64, stk. 1, litra d), og artikel 65, stk. 1, i forordning (EF) nr. 865/2006). CITES-resolution 10.10 (Rev. CoP 17) opfordrer desuden til at mærke »hele stødtænder af alle størrelser og udskårne stykker heraf, der både er mindst 20 cm lange og vejer mindst 1 kg«.

I denne forbindelse anbefales det, at medlemsstaterne overvejer permanent at mærke: i) hele stødtænder af alle størrelser og ii) udskårne stykker heraf, der både er mindst 20 cm lange og vejer mindst 1 kg. Mærkning gør det muligt at knytte et certifikat til den berørte elfenbensgenstand og forbedrer sporbarheden.

Det anbefales, at sådan mærkning gennemføres i overensstemmelse med CITES-resolution 10.10 (Rev. CoP17): »hele stødtænder af alle størrelser og udskårne stykker heraf, der både er mindst 20 cm lange og vejer mindst 1 kg, mærkes ved hjælp af pressestempler, permanent blæk eller andre former for permanent mærkning, idet følgende formel anvendes: ISO-koden på to bogstaver for oprindelseslandet, de sidste to tal i året/serienummeret for året/vægten i kg (eks. KE 00/127/14). Det anerkendes, at forskellige parter har forskellige systemer for mærkning og muligvis anvender forskellig praksis for så vidt angår specifikation af serienummer og år (som f.eks. kan været registreringsåret eller bjærgningsåret), dog skal alle systemer tilvejebringe et unikt nummer for hvert stykke mærket elfenben. Dette nummer bør placeres ved læbemærkingen, for så vidt angår hele stødtænder, og fremhæves med et strejf af farve.«

Det nævnes i resolutionen, at mærkningen bør indeholde oprindelseslandet. Såfremt oprindelseslandet ikke er kendt på det tidspunkt, EU-medlemsstaten foretager mærkningen, bør mærkningen indeholde ISO-koden for det land, der foretager mærkningen. Medlemsstaterne kan finde det nødvendigt at stipulere, at indehaveren/ejeren af elfenbenet afholder omkostningerne til den permanente mærkning.

Når genstanden har fået påført permanent mærkning, bør koden med henblik på at lette fremtidig verifikation indføres i en elektronisk database sammen med certifikatnummeret og alle relevante oplysninger såsom længde, vægt og status for konventionens ikrafttræden. Disse oplysninger bør om muligt registreres på nationalt plan. Såfremt oplysningerne registreres regionalt/lokalt, bør der oprettes en informationsudvekslingsordning med/overvågningsordning forvaltet af de centrale (nationale) CITES-myndigheder. Når mærkningen er foretaget, anbefales det desuden, at genstandene fotodokumenteres, og at optegnelserne og fotografierne opbevares samlet.

Medlemsstaterne har indberettet problemer med verifikation af gyldigheden af certifikater til brug ved handel inden for EU, som gør det svært at bekræfte de pågældende enheders identitet (for så vidt angår uforarbejdede stødtænder). Med henblik på at løse dette problem anbefales det medlemsstaterne:

- at kræve fotodokumentation for elfenbensenheder (især hele uforarbejdede stødtænder) og, såfremt de nationale systemer tillader det, sikre, at fotografierne er påhæftet/vedlagt det berørte certifikat til brug ved handel inden for EU. Fotografierne bør scannes og opbevares sammen med det udstedte certifikat. Kendetegn, der kan tænkes dokumenteret (og som bidrager til identifikationen), omfatter karakteristisk farve, revner eller andre skader, stødtandens krumning og oplysninger om basen (f.eks. om der er tale om et rent snit, eller om det er flosset). Fotografier af hele stødtanden og af basen er nyttige. Hvis der er indgravninger på stødtanden, bør der også vedlægges et fotografi, der viser detaljerne og placeringen på stødtanden. Fotografier er især vigtige i forbindelse med elfenben, for hvilket der er udstedt et certifikat, men som ikke er mærket
- på certifikatet at inkludere detaljerede oplysninger om, hvordan elfenbensgenstandens vægt og længde er blevet målt samt basens omkreds. Hvad angår vægt, betragtes oplysninger om, hvornår vægten blev fastslået, som relevante (blev genstanden vejlet på tidspunktet for udstedelsen af certifikatet, eller er der blevet anvendt ældre oplysninger om vægt?), samt hvorvidt vægten inkluderer vedhæftninger til stødtanden (såsom en kappe over basen eller en

anordning til at sætte stødtanden fast på væggen med), der kan være blevet fjernet før vejning af genstanden. Hvad angår længde, betragtes oplysninger om, hvorvidt den angivne længde er ydre eller indre længde, og hvorvidt der er målt fra spids til base (eller en anden måling), som relevante

- at registrere både antallet af berørte genstande og mængden i vægt (kg) (idet størrelsen på genstandene varierer betydeligt).
